

Савінова Т. М.

студентка 2 курсу магістратури
5 групи Слідчо-криміналістичного
інституту Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ЗАГАЛЬНОВИЗНАНІ УЯВЛЕННЯ ПРО ГОСТИННІСТЬ» В АНТИКОРУПЦІЙНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

Анотація. У тезах розглянуто поняття «загальноvizнані уявлення про гостинність». Проаналізовано проблемні аспекти, закріплення поняття на законодавчому рівні.

Ключові слова: корупція, «загальноvizнані уявлення про гостинність», обмеження щодо одержання подарунків.

Аннотація. В тезисах рассмотрено понятие «общеизвестные представления о гостеприимстве». Проанализированы проблемные аспекты, закрепление понятия на

законодательном уровне.

Ключевые слова: коррупция, «общепринятые представления о гостеприимстве», ограничения относительно получения подарков.

Annotation. In theses examined of «generally accepted ideas about hospitality». Problematic aspects, consolidation of the concept at the legislative level are analyzed.

Keywords: corruption, «universally accepted notions of hospitality», restrictions on gifts.

Корупція є однією з найбільш серйозних перешкод для побудови відносин у сфері державного управління, оскільки виводить їх за межі правового поля, руйнує їхній механізм зсередини, чим значно знижує ефективність діяльності органів державної влади щодо виконання обов'язків перед громадянським суспільством. Масштаби поширення корупції досягли рівня, що загрожує національній безпеці України, вона підриває довіру населення до інститутів влади всередині країни, а ззовні шкодить міжнародному іміджу Української держави та реалізації програми Європейської інтеграції [1]. Суспільно небезпечні наслідки від корупції можуть наставати практично у всіх сферах суспільного життя [6, с. 163].

Проблематика обмежень щодо одержання подарунків привертала увагу вітчизняних учених-юристів, а саме, Б. М. Головкина, М. І. Хавронюка, М. І. Мельника, Т. Є. Кагановського, К. В. Берднікова, Г. Й. Ткача, С. О. Шатрави, В. М. Гарашука та ін. [2;3].

На жаль, неодноразово вже зазначалося, що законодавець використовує чимало оціночних понять, одне з яких, це «... які відповідають загально визнаним уявленням про гостинність» (частина 2 статті 23 Закону України «Про запобігання корупції»), завдяки чому виникають проблеми, пов'язані з тлумаченням цього положення на практиці, під час з'ясування, що саме належить до нього [7].

Поняття «гостинність» взагалі не є правовою категорією і жоден нормативний акт визначення даного поняття не закріплює. Це поняття може тлумачитися з урахуванням загальних принципів діяльності державних службовців чи посадових осіб, обстановки дарування, приводу, з якого надається дарунок, національних традицій та вимог до певної події, закріплення певних правил щодо дипломатичного протоколу, етикету та ряду інших чинників. Гостинність – це те, що повинно сприйматися у конкретній обстановці сторонами саме як міра дотримання правил етикету, а також за умови, що такі дарунки не впливатимуть на прийняття особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, окремими прирівняними до них особами неправомірних рішень або не створюватимуть враження, що це може впливати на їхні рішення під час виконання службових обов'язків. У статті 23 Закону України «Про запобігання корупції», законодавець закріпив словосполучення «уявлення про гостинність», а не принципи чи норми гостинності [7]. З такого формулювання не можливо встановити чіткі межі «гостинності», адже цьому поняттю характерні динамізм і ситуативність тлумачення, а також майновий стан дарувальника чи обдарованого. Все це може призвести й до протилежного негативного ефекту. У зв'язку з цим необхідно чітко визначити тлумачення «уявлення про гостинність» та межі його застосування [4].

При розгляді поняття гостинності обов'язково слід враховувати вимоги

(принципи) дипломатичного протоколу та етикету, які дають можливість глибше зрозуміти які предмети або вчинки можуть розглядатися як прояв гостинності. З огляду на такий аспект отримання подарунку є проявом міжнародної ввічливості і в окремих випадках повинно враховуватися як дипломатичний жест, від якого відмовитися в кращому випадку неввічливо, а в гіршому така відмова може спричинити шкоду міждержавним відносинам. У сучасній дипломатичній практиці подарунки мають суттєве значення і дуже часто використовуються. До таких подарунків відносять ті предмети, що символізують поглиблення співробітництва та дружніх відносин між сторонами, виражають вдячність тощо. У такому випадку особа буде самостійно приймати рішення про відповідність дарунка уявленню про гостинність, яке включає в себе об'єктивні (місце, час, обстановка) та суб'єктивні (нагода, пов'язаність дарунку з діями посадової особи чи прийняттям нею певних рішень вигідних дарувальнику) чинники. Прийняття рішення про відповідність дарунка умовам гостинності є ситуативним та індивідуальним [5].

Підсумовуючи вище викладене, слід внести зміни до Закону України «Про запобігання корупції», а саме щодо чіткого визначення поняття «загальновизнане уявлення про гостинність», та окреслити межі гостинності, які можуть бути прийнятими службовою особою, для запобігання виникненню конфлікту інтересів.

Список використаних джерел:

1. Берднікова К. В. Особливості нового антикорупційного законодавства у сфері адміністративної відповідальності за порушення встановлених законодавством обмежень щодо одержання подарунків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://aplaw.knu.ua/index.php/archiv-nomeriv/1-11-2015/item/416-osoblyvosti-novoho-antykoruptsiynoho-zakonodavstva-u-sferi-administratyvnoyi-vidpovidalnosti-za-porushennya-vstanovlenykh-zakonodavstvom-obmezhen-shchodo-oderzhannya-podarunkiv-berdnikova-k-v>
2. Головкін Б. М. Поняття корупційної злочинності у митній сфері / Б. М. Головкін // Традиції та новачі юридичної науки: минуле, сучасність, майбутнє : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 19 травня 2017 р.) У 2-х т. Т. 2 / відп. ред. Г.О. Ульянова. – Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2017. – 848 с. – С. 285–287.
3. Коломоєць Т., Лютиков П. Обмеження щодо одержання подарунків як засіб запобігання правопорушенням, пов'язаним із корупцією: правовий аспект [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2017/12/36.pdf>
4. Лупало О. А. Деякі проблеми застосування обмеження щодо одержання подарунків в антикорупційному законодавстві [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/13833/1/ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ%20ЄВРОПЕЙСЬКИХ%20СТАНДАРТІ В_077-083.pdf](http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/13833/1/ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ%20ЄВРОПЕЙСЬКИХ%20СТАНДАРТІ%20В_077-083.pdf)
5. Науменко К. В. Загальновизнані уявлення про гостинність: питання тлумачення у контексті антикорупційного законодавства України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://legalactivity.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1031%3A180515-15&catid=122%3A2-0515&Itemid=144&lang=en
6. Сметаніна Н. В. Небезпечні наслідки корупції для особи, держави та суспільства / Н. В. Сметаніна // Право і суспільство. – 2017. – № 4/2. – С. 162–165.
7. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/page>.

Науковий керівник – канд. юрид. наук, асист. Н. В. Сметаніна

Наукове видання

ПРОТИДІЯ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ І КОРУПЦІЇ

Матеріали XIX Всеукраїнської наукової конференції з кримінології
для студентів, аспірантів та молодих вчених

(м. Харків, 2 грудня 2019 р.)

За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головіна*

*Матеріали друкуються в авторській науковій
та літературній редакції*

Відповідальний за випуск *Б. М. Головін*

Оригінал-макет виготовлено на кафедрі кримінології
та кримінально-виконавчого права
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
(61024, м. Харків, вул. Пушкінська, 77, ауд. 89)

Підписано до друку з оригінал-макета 28.11.2019.
Формат 60×84 ¹/₁₆. Папір офсетний. Гарнітура Times.
Обл.-вид. арк. 16,92. Ум. друк. арк. 13,49. Вид. № 2348.
Тираж 60 прим.

Видавництво «Право» Національної академії правових наук України
та Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
вул. Чернишевська, 80а, Харків, 61002, Україна
Сайт: www.pravo-izdat.com.ua
E-mail для авторів: verstka@pravo-izdat.com.ua
E-mail для замовлень: sales@pravo-izdat.com.ua

Свідцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції — серія ДК № 4219 від 01.12.2011 р.

Виготовлено у друкарні ФОП Дуюнова Т. В.
Тел. (057) 717-28-80

**Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого
Кафедра кримінології та кримінально-виконавчого права**

**Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності
імені академіка В. В. Сташиса
Національної академії правових наук України**

ПРОТИДІЯ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ І КОРУПЦІЇ

**Матеріали XIX Всеукраїнської наукової конференції
з кримінології
для студентів, аспірантів та молодих вчених**

(м. Харків, 2 грудня 2019 р.)

**За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина***

**Харків
«Право»
2019**

УДК 343.9.02:328.185
П83

Редакційна колегія:
д-р юрид. наук, проф. А. П. Гетьман;
д-р юрид. наук, проф. Б. М. Головкін;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Ткачова;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Таволжанський;
зав. лабораторії Ю. Г. Бойко

П83   **Протидія** організованій злочинності і корупції : матеріали XIX Все-
укр. наук. конф. з кримінології для студентів, аспірантів та молодих
вчених (м. Харків, 2 груд. 2019 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана і Б. М. Го-
ловкіна. – Харків : Право, 2019. – 232 с.

ISBN 978-966-937-837-8

ISBN 978-966-937-837-8

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2019
© НДІ вивчення проблем злочинності іме-
ні академіка В. В. Сташиса Національної
академії правових наук України, 2019
© Оформлення. Видавництво «Право», 2019